

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc'Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 10 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 3. szám
Kolozsvár, 1947. november hó 15.

Részletek

Főpásztorunk beiktatása alkalmával mondott beszédéből

Alapige: Mrk. XII. 30-31. Mt. V. 48.

Amidőn itt állok Isten színe előtt, hogy beiktatva a Dávid Ferenc örökébe, mint Unitárius Egyházunknak huszonhetedik püspöke, elmondjam főpásztori beszédemet: első szavam a hála és a köszönet az isteni gondviselés iránt, hogy élethivatásommá tette a feladatot; a Zsinati Főtanácsnak, hogy megválasztott e szolgálatra s a Királyi felségnek, hogy megerősített az állam részéről e kiemelkedő tisztben.

Alapigénk az ember- és Istenszeretben felölelve valláserkölcsei életünk egész mezejét, az az emberi tökéletesedésben pedig a fejlődésre hivatott emberiségnek magasztos hivatását: tisztán és világosan mutatja Jézusnak nemcsak korszakalkotó, hanem örökidőkre szóló alapvető tanítását. Ez a tanítás egyfelől az evangélium lényege s másfelől az unitarizmusnak kikristályosodott megjelenése az idő teljességében.

Nekem, mint unitárius püspöknek, aki ma arra vagyok hivatva, mint amire Dávid Ferenc volt saját korában, az a közvetlen hivatásom, hogy egyfelől a jézusi evangélium tisztaságát, szerető bizalmát, testvéri közösségi együttérzését hordván keblemben, másfelől a tudományok és bölcsélet mai szemüvegén át szemlélve az életnek összes kérdéseit: próbáljak az unitarizmus szellemének megfelelő feleleteket adni a következő évezredes, ellentétes kérdésekre:

I. A tragédia és a hivatás: a bukás és a fejlődés. II. A rossz és a jó. III. A halál és az élet. IV. Az uralkodás és a szolgálat. V. A bosszu és a szeretet.

Ad I. Az ember évmilliárdokon keresztül alakul ki s megy át az élet növényi és állati formáin. Mikor már emberként jelenik meg, természetesen csak mint a legkezdetlegesebb ember jelentkezik! Ennek az embernek kell az isteni tökéletesség felé haladnia. Jézus határozottan erre is szólít fel minden embert a Hegyi-

beszédben. Azonban az ember életének alsóbb szakaszaiban tragédiát keres és lát mindenben s ennek megfelelően bukást, az összes Mesterek és iratok szerint, kivéve Jézus felfogását. Minden tragédia s általában a tragikus szemlélet az ember alsóbbrendű életének a szemlélete. A tudomány, és a bölcsélet is, a vallás is általában magáévá teszi ezt a tragikus felfogást. Nekünk unitáriusoknak s nekem, mint az unitáriusok püspökének az a meggyőződése, hogy az élet s így az ember élete is nem tragédia, hanem hivatás. Jézus és mi ebben egyek vagyunk.

Ad II. A rossz és a jó (kin, élv, bánat, öröm, sirás, nevetés, szidalom, dicséret stb.) két irányu értékmérőként jelenik meg életünkben s jelentése nagyon függ attól, hogy milyen körben ítéljük meg a rossz és a jó tárgyát. Szemléletünk mozoghat az egyén önző mezején, avagy a közösség önzetlen világában, egy család, egyház, nép vagy állam körében s általában a föld, vagy a mindenség téerein. Mennél szűkebb és kizárólagosabb ez a mező, annál gyatrább az ítéletünk tartalma s mennél egyetemesebb kitekintésünk, annál fennköltebb és igazabb a rosszról és jóról alkotott fogalmunk. Minden más tanítással szemben nekem az a meggyőződése, hogy emberi élethivatásunk egyetemes célzatu s Istenszűségünk nemes hivatássá értékesíti még a legnagyobb küzdelmeket és szenvedéseket is, lévén az élet célja a tökéletesülés, aminek mezején a gyötrelmek is édessé válnak. Így a rossz is csak eszköz arra, hogy az élet sikeres legyen s az ember jól élhesse hivatását.

Ad III. A halál gyötrelme s az élet öröme általában ismeretes mindannyiunk előtt. A halál s az élet azonban csak felületes megkülönböztetés a hiányos emberi ismeret világában. A mai atomszemléletben és anyag-energia-ismeret fokán

fel kell adnunk a halál fogalmát is sok esetben, ahol eddig az enyészetet szemléltük. Nem beszélhetünk örök halálról és örök enyészetről. Egyszerűen azért nem, mert az nem az örök élet olyan mozzanata, amelyet csak akkor fogunk lényegében megismerni, amikor a világ-mindenséget a maga egészében jobban fogjuk ismerni. Nekem, magamnak, mint püspöknek, az a meggyőződésem, hogy tényleg nincsen halál, csak örökélet. Ebben pedig nemcsak Jézus támogat, hanem az általam ismert legmodernebb tudomány is.

Ad IV. A Hegyibeszéd Mestere látta a leg-tisztábban, mit jelent az ember vallás-erkölcsi életében a *szolgálat* s hogy ez mennyivel magasabbrendű az uralkodásnál. Egész erkölcsi világa az emberi hivatásos élet magasztos szolgálatában fejeződik ki. A testvéri, a másért is élő hivatásos emberi élet, amely a közösség egyetemes nevelését, fejlődését szolgálja: az igazi hivatásos élet. Unitarizmusunk s ennek szolgálatában Egyházunk a világ életében a testvéries szolgálat munkásaképpen óhajt élni, tevékenykedni!

Ad V. A vérbosszú s a felebaráti szeretet, vagy az ellenségnek is, mint Isten gyermekének a szeretete állandó kérdés tárgya a világ s az ember életében. Mivel a kezdetlegesből lehet csak a fejlett, a tökéletes, a bosszú megelőzi a szeretetet az emberi közösség életében. Megelőzi s meg is marad mindaddig, amíg az ember minőségileg magasabb lelki fokra nem emelkedik.

Nekem, mint Dávid Ferenc örökösének s Jézus lelki követőjének az a meggyőződésem, hogy az Egyház nem teheti magáévá semmi esetre a bosszú gondolatát és gyakorlását, mert az Egyház hivatása az ember tökéletesítése a testvéri szeretet rugójával és eszközével. Az Istenfiúság magaslata kizárja a bosszú jelenlétét. Egyetemes emberszeretet, sőt a világmindenség életének egyetemes szerete a mi feladatunk.

Szerintem, aki Dávid Ferenc örökébe léptem a mai napon az Isten segedelme folytán történt emez ünnepélyes beiktatásom útján, az Egyház hivatása s így az Unitárius Egyház hivatása nem abban áll, hogy a hivei s az emberiség részére a tulvilági üdvösséget szolgálja csupán, hanem főképpen abban, hogy ezen a világon hirdesse és gyakorolja az Istenországának a megvalósítását s így létesítse nap-nap után a testvériség tényleges birodalmát.

Alázattal kérem Istent, jó Atyánkat, adjon nekünk lelki és testi erőt arra, hogy hivatás-tudattal, szeretettel, bizalommal és feltétlen hittel teljesíthessük szerves kötelezettségünket népünk és az emberiség odaadó szolgálatában, hogy így tényleg valóráválthassuk alapigénk szavait: „Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből és teljes erődből... Szeresd felebarátodat, mint magadat. Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes...” s így szolgáljuk unitarizmusunknak és Egyházunknak örök hivatását és szent küldetését. Amen.

Püspökbeiktató Egyházi Főtanács üléseit augusztus 10—11. napjain tartotta. A sok gátló körülmény dacára a főtanácsi tagok és érdeklődők aránylag elég szép számmal gyűltek össze, hogy a régóta várt gyűlésen részt vegyenek. A gyűlés fénypontja Főtisztelendő Dr. Kiss Elek püspök úr ünnepélyes beiktatása volt, mely alkalomra az ősi tisztelettel zsufozásig megtelt. Az istentiszteleten áhítatos, gyönyörű imát Ekárt Andor lelkész, m. tanár, lelkész körünk elnöke mondott. Ezután Popescu-Vâlcea minisztériumi főtisztviselő Ófelsége megerősítő okiratát olvasta fel, majd Dr. Erdő János esperes, megbízott egyházi főjegyző felolvasta a püspöki eskümintát, amelyet a Főtisztelendő Úr meghatódva ismételt el. Ekkor került sor a püspöki székhelyre, amelynek nagyrészt lapunk első oldalán közöljük. A püspöki lakásban Dr. Groza Péter miniszterelnök személyes kiküldöttje, Dr. Vasca lelkész mondott meleghangú, emelkedett szellemű üdvözlő beszédet.

A kormány üdvözlését Dr. Bianu Péter megyefőnök tolmácsolta. Ezután következtek a különböző felekezetek, Népi Szövetség és egyesületek üdvözlései, legvégül Dr. Gál Miklós főgondnok afia köszöntötte a Főtisztelendő Urat. Örömmel közöljük, hogy a Főtisztelendő Püspök Úr, aki e gyönyörű ünnepségen betegesen vett részt, teljesen felgyógyult s régi erejének és munkakedvének teljében van ismét. E helyen is szeretettel, tisztelettel és ragaszkodással köszöntjük Főpásztorunkat s kérjük életére, munkásságára egy igaz Istenünk gazdag áldását.

Egyházi Főtanácsunk az alábbi igen fontos választásokat ejtette meg: egyházi főjegyző lett Dr. Simén Dániel teol. tanár, teológiai tanárok Dr. Erdő János a hittan, Lőrinczi Mihály az ószövetségi tanár, teológiai dékán Dr. Kovács Lajos, kolozsvári gimn. igazgató Dr. Bodor András, kereszturni igazgató Árkosi László, jogtanácsos Dr. Szathmáry János, kolozsvári gimn. felügyelőgondnokai Dr. Nagy Miklós és Balló János, kereszturni

gimn. f. ü. gondnok Dr. Csiky Andor, Teológia f. ü. gondnoka Dr. Gyarmathy Árpád, ipari leányliceum f. ü. gondnokai Dr. Mikó Lőrinczné és Müller Géza. E választásokból fontosságánál fogva kiemelkedik a főjegyzőválasztás. Tudjuk, hogy a közelmúltban a főjegyző főképpen személyi okokból nem tudott alkotó munkát végezni, mint a főpásztor első munkatársa, amiből az egyháznak sok kára volt. Hisszük, hogy ez a helyzet a jövőben megváltozik, hiszen egyházunk egyetemes érdeke azt fokozott mértékben megkívánja. Hisszük, hogy a főjegyző tevékenysége ezentúl nem fog a jegyzőkönyv-írásban s a püspök időnkénti helyettesítésében kimerülni, hanem alkalma nyílik arra, hogy egyházi életünk irányításában, a jézusi szeretet parancsolatainak értelmében képességeit a közös alkotó munkában kifejthesse, hogy az összhangzó, önzetlen, mások előtt is minden tekintetben példát mutató irányító, Istennek tetsző szeretetmunkán megnyugodjék Istenünk áldása.

Bizonyságtevők emléke

»Istennek kell inkább engedni,
hogynem az embereknek.« Ap. csel. V. 29.

A Golgotán a Mester forrón dobogó emberi szíve elcsitult. Az aláhulló alkonyatban úgy látszott, hogy valóban beteljesedtek utolsó szavai: „Elvégeztetett“. De még sem így történt, mert a diadalmasan kibontakozó új világot semmi sem tudta már útjában megállítani. A történelem nagyot fordult s új hajnal biborfénye ragyogta be az emberiség életét. A megriadt tanítványok piros pünkösdi tüzeiben döbbennek rá küldetésük nagyszerűségére, s vállalva üldözést, börtönt, billincset, kínhalált, viszik az evangélium világosságát, hogy több fény ragyogja be a szegények, a szenvedők, a nyomorgók életét, két kézzel szórják tele az Evangélium sójával a züllésnek indult, erkölcsiben megromlott, pusztulásba sodródott társadalmi közösségeket, és mint új magvetők hintsék az Evangélium magvait a felszántott lelkek barázdáiba, hogy több jószág, színesebb boldogság, fehérebb szeretet aranyozza be az új világ emberének egész életét. Küldetésük, munkájuk nem volt könnyű. A régi világot visszasírók, hatalmukat féltők, kiváltságaikat még romjaiban is megtartani akarók, a világosságban is a sötétséget látók, a társadalmi életben a romlást felidézők, és az örök konkolyhintők börtönökkel, bilincsekkel, verpadokkal válaszolnak minden cselekedetükre. De a történelem hömpölyög tovább feltartóztatlanul, s ma idézzük férfiak és asszonyok, fehérhaju hitvédők és mosolygós arcu gyermekek, mártírok, hősök emlékét, kik mindannyian életükkel és halálukkal pecsételték meg a nagy testamentumot: „Inkább Istennek, mint az embereknek“ engedelmeskedünk.

Igy fonódik össze az első keresztény századok bizonyságtevőinek emléke a reformáció nagy századának és az azt megelőző korok új világot teremteni akaróinak emlékeivel. Mit is akartak ők? Wald, Wiklif, Husz, Szervét, Luther és a mi nagy apostolunk Dávid Ferenc? Az első a

szegények rongyait akarta fölcserélni egy kicsit jobbal, emberhez méltóbbal; Wiklif a pusztító járvány idején, mely a népet pusztította, látja, hogy sehonnan semmi vigasz nem érkezik, sőt a népet utolsó pénzeitől is megfosztják; Husz János a háborút indítók és e célra a vallást is felhasználók kereszties hadai ellen lép föl; Luther a wormszi birodalmi gyűlésen szól: „Ami korhadt az egyházban, az a korhadásé, csak a mi lélektől született, az örök; Szervét nem alkuszik s végül a mi Dávid Ferencünk a lélek bilincseit lerázva, emeli magasra a lelkiismereti szabadság addig dogmákba temetett zászlóját. Eszméik, tanításaik mellett halálig kitartottak. Wald hazátlan bujdosóvá lesz, Wiklif csontjait megégetik, Husz hamvait a Rajnába szórják, Szervét fiatal életét Genf máglyáján fejezi be, Luther szembeáll az egész világgal, s Dávid Ferenc a Maros partján Déva várának penészes börtönében fejezi be életét. Bizonyságtevés volt egész életük a reformáció, az emberi lélek szabadságának, ujjaszületésének fenséges eszméi mellett, mert vallották a máglyán, börtön mélyén, bujdosás közepette, hogy inkább Istennek, hogynem az embereknek kell engedni.

Mit jelenthet az ő emlékü a mi számunkra? Miért emlékezünk ő reájuk akkor, amikor mindennapi munkáink között, akár falun, vagy városon alig van időnk pihenni, megnyugodni? Azért, mert ma is szükség van bizonyságtevő emberekre, kik az új világ számára új embereket is akarnak teremteni, a béke, a szeretet, a jószág emberét. Reformációt élünk egyénekenként és társadalmilag, egyházként és népként, s nem kétséges, hogy amilyen mértékben mi unitáriusok hűek maradunk nagy apostolunk és 1579 nov. 15. emlékéhez, olyan mértékben leszünk bizonyságtevői a kibontakozó béke, szeretet és testvériség megálmodott világának.

Izsák Vilmos

Lelkészársainkkal közöljük, hogy Rázmány Mór, egyházunk megbízottja bukaresti hivatalos útjáról hazaérkezett. Beszámolójából megtudtuk, hogy az állami nyugdíjintézetbe való felvétellel kapcsolatos minden teendőt elintézt. Két héten belül a szükséges számításokat

elvégzik és azoknak alapján kiűnnek, hogy kinek mekkora összeget kell visszamenőlegesen a nyugdíjpénztárba befizetnie. Reméljük, hogy az esedékes összeg befizetése esetén a nyugdíjba vonuló lelkészek nyugdíjukat már 1948. január 1-től meg fogják kapni.

FÜZFA, AMIBŐL PALLÓ LETT

*Mig lombja volt, fészket rejtegetett,
Zöld ágain hintáztunk, gyermekek.
S lám, holtában se változott e fa:
idegen partról ő ringat haza.*

LÉTAY LAJOS

„Ti pedig minek mondotok engem?”

Az őskeresztény utókor Jézust, aki az Istenhez vezető utat számára megmutatta, hálából csodatevő hatalommal ruházta fel és Istennel egyenlő rangra emelte. Ez abban az időben, amikor királyoknak, császároknak, bölcseknek és hősöknek olyan könnyen isteni címet és tulajdonságokat adományoztak, a kereszténység számára egyszerűen életszükséglet volt, ha azt akarta, hogy Jézus egyedülálló kiválóságát, misszióját, evangéliumát az emberek előtt érthetővé, világossá tegye. Szükségesség volt ez akkor, amikor a föld volt a világ középpontja, amikor Isten és az emberiség kapcsolatát mint két jogi párt egymáshoz való viszonyát fogták fel; amikor azt hitték, hogy Isten a bünyös emberrel közvetlen kapcsolatba nem léphet s míg a földön Isten akarata ellenére ördögök és démonok uralkodnak, az istenembereknek kell Isten és az emberiség között közvetíteniük. Mióta azonban ez a világ és istenszemlélet összeomlott; amióta Isten munkáját nem a csodálatos beavatkozásokban, hanem a természeti történések törvényszerű folyamatában tanuljuk tisztelni; amióta az emberiség fejlődését mint a vad, alacsony ösztönéletből erkölcsi renddé, szellemi létté való fokozatos felemelkedést szemléljük, — már nem szükséges többé, hogy Isten közvetítők által beszéljen hozzánk; elég az is, hogy a döntő szót Isten és az ember egymásközi bensőséges viszonyáról egy valódi ember mondja ki, aki mint ilyen emberi méltóságának és Istenéhez való tartozandóságának tudatában él. *A Jézus istenségéről való lemondás tehát nem valami haszontalan elrugaszkodás, modern, jogtalan követelés, könnyelmű forradalmi játék, hanem az újabb szellemi, vallásos fejlődés és modern világszemlélet egészséges eredménye, melyet az ember hosszú évszázadok nehéz, sokszor véres, de mindvégig bátor, öntudatos hittet és lelkesedéssel teli harcában vivott ki és becsületes módon, saját lelkiismeretén elkövetett erőszak nélkül nem cserélhet fel egy elavult nézettel többé soha.*

Jézus számunkra mindenekelőtt egy nagy, általunk eddig ismert legnagyobb történelmi személyiség, aki olyan életet élt és olyan dolgokat tanított, melyek ma is millió és millió ember életében eleven valóságot jelentenek. A szeretet, amit prédikált és gyakorolt, ma is minden erény közt a legmagasabbabb-

nak, a világon a legjobbnak számít. Jézus magát sem Istennek, sem csodatevőnek, sem emberfeletti lénynek nem tekintette egy pillanatig sem. A gazdag ifjunak, aki „jó Mester”-nek szölitotta, így felelt: „Miért nevezel engem jónak? Nincs más jó, hanem csak az Isten”. Istenséget és isteni fökéletességet ezzel kerekén elutasított magától. Arra rontott meg minket, hogy Istennel, az Atyával való kapcsolatunk közvetlen, szabad, bensőséges, olyan, mint az apa és gyermek egymásközi viszonya, ahol közvetítőre semmi szükség nincs.

Jézus, mint senki más, tudott emberi módon szeretni és hinni az emberi lélek rejtett értékeiben. A kiteszítottban, a megvetettben, a nyomorultban is megkereste az embert; felfedezte a szamaritánus könyörületeségét és örvendezett a pogány százados hitén. Végtelen szeretettel közeledett a bünyös emberekhez, bizalommal hajolt le hozzájuk és boldog volt körülükben. Tudta, hogy nagyon gonosz tud lenni az ember, de azt is tudta, hogy van képesség benne a nemesre és jóra. Ezért hívta őket a megtérésre és ígért nekik megbocsátást; de messze, nagyon messze volt attól, hogy az emberi fajt elveszettnek, végleg megromlottak tekintse. Ellenkezőleg, hitte és remélte az emberi jószág végső diadalát. Ezzel tette értéké az embert, a személyiséget; ezzel határozta meg örökre az ember hivatását: a szüntelen fejlődés, állandó fökéletesülés tántoríthatatlan akarata, vágyát és reménységét.

Jézus számunkra nem csupán ábránd, nem csupán eszmény, hanem élő valóság. Valóságát végső fokon bizonyítja a goigótai kereszt. Az a tény, hogy a kereszt nem bukását, hanem ügyének diadalát jelentette, a legnagyobb jelentőségű számunkra, mert ezzel valósággá, bizonyossággá lett az, ami különben életünkben csak kívánság és kegyes hit lenne, hogy a jó, ha időnként el is bukik, meg nem semmisülhet; hogy a jó bukása tulajdonképpen annak végleges győzelmét jelenti. Ezt a tényt saját egyéni életünkre is alkalmazhatjuk vigasztalásképpen, mert arra tanít, hogy semmi, ami bennünk értékes, el nemvész. Amiképpen Jézus nem tudta, hogy dolgával és személyével halála után mi lesz, ugyanekünk is mindnyájunknak át kell lépniünk a halál kapuját az ismeretlen istenakarattal. Jézus óta ezekkel a szavakkal lépünk be:

„Atyánk, a te kezeidbe ajánljuk lelkünket.” Jézus keresztje halálunkban is bizonyosság a jónak, nemesnek feltétlen győzelmében. Ezzel a szenvedéstől és haláltól nem vagyunk megváltva, de meg vagyunk váltva a szenvedés és halál félelmétől. Ebben az értelemben mi magunk is megváltónknak nevezzük Jézust és lelkesülten felelünk Péterrel: „Számunkra Te vagy a Megváltó, Te vagy a Krisztus!”

A cézarea-filippi-uti kérdésre: „Ti pedig minek mondotok engem?”, sokféle felelet hangzott el a történelem folyamán. Hisszük, hogy az unitárius vallás, az örök haladás, a szüntelen reformáció, a mindig nagyobb világosság és több igazság utáni kutatás, az észszerűen gondolkodó és Istenéhez áhítatos lélekkel imádkozó ember vallása a nagy kérdésre a legtisztább, legtermészetesebb és legészszerűbb feleletet adja.

A Jézus szellemében igyekezzünk azért élni az életet. Az elmélyedés csendes pillanataiban mindnyájan tegyük fel magunknak a nagy kérdést: kinek tartom is én Jézust? Mit is jelent ő számomra? Hisszük, hogy aki őszinte lélekkel, józan ésszel és mély áhítattal közelít a nagy kérdéshez, annak számára a felelet igazi erő és áldást, az emberi hivatás szent felismerését fogja jelenteni. Mert aki a maga jobb, nemesebb, magasabbrendű életének forrásai után kutat és e forrásokból inni óhajt, az Jézusnál mindig meg fogja találni, amit keres: a kérdésre a megnyugtató feleletet, a szomjazás után az enyhét adó, üdítő italt, az élet italát.

Dr. Kovács Lajos.

A Dávid Ferenc Egylet Központi Választmánya nov. és dec. havában „A vallás korszerű kérdései” címen Kolozsváron felolvasó ülésorozatot rendez. Az első ünnepélyt a Püspök Úr nyitotta meg. „A vallás és az ember” címen Dr. Simén Dániel tartott előadást. Énekszámot adott elő Lengy I. Xénia, Zoltán Aladár zongorakísérettel. Bezárót mondott Müller Géza. A második alkalommal Izsák Vilmos beszélt „Vallásos mozgalmak napjainkban” címen, majd Koszta Rab László hegedült, költeményeiből adott elő Létay Lajos s az ünnepélyt bezárta özv. Barabás Béláné. A még hátralevő két előadást Dr. Vörös István „Vallás és haladás”, illetve Dr. Kovács Lajos „A vallás jövője” címen tartják. A kollégium dísztermében rendezett időszzerű előadások iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Az Iratterjesztő ujjászervezése megtörtént. Unitárius közösségünk szíves támogatását kéri. Az iratterjesztéssel kapcsolatos minden javaslatot Dr. Erdő János teol. tanár címére kérjük beküldeni.

A kidei egyházközség újjáépítette templomát.

A kidei egyházközség a kolozsdobokai egyházkör legkisebb egyházközsége. Temploma, melyet 1804-ben a hosszumacsikási Szent-Iványi Sámuel építtetett, egyike volt a legszebb barokkstíliú templomoknak. Az idő megemésztette az emberi alkotás remekét: 1946 novemberében már annyira megrongálódott a templom belső szerkezete, hogy isteniszteleket nem lehetett tartani benne. Az egyházközség lélekszáma kicsi, gazdag patronussal nem rendelkezik, de a templom újjáépítését Fülöp Elemér lelkész és Biró Árpád gondnokafia vezetésével végrehajtotta. „Ha nincsen földesur, — mondották, — itt van kis községünk minden jószándéku, istenfelő embere, legyen az bármilyen vallásu. Zörgettünk, kértünk. Megnyitották ajtaikat és adtak azok, akik hitték Istenben.” A község lakosai: román és magyar, református, katolikus, unitárius, a református és román tannyelvű állami iskola növendékei lelkészeik és tanítóik vezetésével segítették a kicsi egyházközséget nagy vállalkozásban. Az anyagi alap megteremtéséhez nagy mértékben hozzájárultak: özv. Sinkó Józsefné sz. Biró Lujza, Sinkó Cinta, özv. Fülöp Mózesné, Biró Árpád stb. Így épült újjá a kidei unitárius templom a falu áldozatos, egyetértő munkája által 1947 év pünkösdi ünnepére. Az újjáépített templom felszentelését Főtisztelendő Dr. Kiss Elek püspök ur végezte Kelemen Lajos körí fűgondnok, Dr. Erdő János esperes, ifj. Sebe Ferenc kolozsvári lelkész, több egyházi vezető ember és a Középkolós Leányok Munkaközössége csoportjának jelenlétében és közreműködésével október hó 12-én. A kidei templom megújult, adja a jó Isten, hogy legyen továbbra is a lélek pihenője és építője. (A templom újjáépítéséről részletes beszámoló jelenik meg az 1948 évi Unitárius Naptárban.)

A Magyar Népi Szövetség átirata Egyletünk működése tárgyában.

„Szám: 9970/1947-III.

Tárgy: Dávid Ferenc Egylet működése.

Dávid Ferenc Egylet Központi Választmányának, Kolozsvár.

November 1-én kelt 5=1947-48. számú és Országos Közművelődési Bizottságunk vezetőjéhez címzett levelükre válaszul elvileg leszegezzük, hogy a Dávid Ferenc Egylet nevelő célzatu valláserkölcsi munkásságát éppen Dávid Ferenc haladó szellemében kívánatosnak és szükségesnek tartjuk.

A levélben említett akadályok, amelyeket a Magyar Népi Szövetség egyes szervezeteiben, különösen Udvarhelymegyében a Dávid Ferenc Egylet működése elé gördítenek, kivizsgálásdók abból a szempontból, vajjon nem lépik-e túl a valláserkölcsi nevelés keretét, vagyis nem térnek át olyan munkásságra is, amelyben a Magyar Népi Szövetség ifjusága felekezeti különbség nélkül egységesen óhajtja népi jövőnket szolgálni.

A magunk részéről utasítást adtunk szervezeteinknek, hogy a Dávid Ferenc Egylet valláserkölcsi jellegű és az unitárius egyház haladó szellemű hagyományaihoz következetesen ragaszkodó munkásságát kellőképpen támogassák, s ugyanekkor kérjük a Dávid Ferenc Egylet központi választmányát is, hogy a maga részéről hívja fel tagegyesületeit a Magyar Népi Szövetség ifjusági mozgalmával való viszony tisztázására. E tisztázás értelmében fel kell világosítani a Dávid Ferenc Egylet tagjait, hogy az általános magyar népi, nevezetesen szociális és kulturális feladatok betöltésénél kerüljék a felekezeti elszigetelődést. A mai demokratikus közélet teljesen szükségtelenné teszi, hogy a régi kisebbségi idők mintájára az eredetileg valláserkölcsi célzatu egyesület általános nemzetiségi jellegű munkát folytasson be.

Ugy érezzük, hogy a fogalmak tisztázása elősegíti mind a Magyar Népi Szövetség egységes ifjusági munkáját, mind pedig a Dávid Ferenc Egylet eredeti céljai szerint való haladószellemű vallásos nevelést.

Kolozsvár, 1947. november 14.

Tisztelettel:

Balogh Edgár ü.o.vezető.

Mezei Lajos elnök-h.

Kérjük fiókegyleteinket, nőszövetségi és ifjusági alakulatainkat, hogy esetleges nehézségek esetén mutassák fel a Magyar Népi Szövetség állásfoglalását tükröző átiratát és amennyiben az egylet működése komoly akadályokba ütköznék, jelentsék azt haladéktalanul a központba, hogy a szükséges kérdéseket tisztázhassuk.

LAPUNK több mint hat hónapi szünet után újból kopogtat híveink ajtaján. Reméljük, hogy ezentul rendszeresen megjelenhetünk. Mindent megteszünk, hogy a jövő évben már rendes előfizetői alapon küldhessük szét lapunkat. Tekintettel a nyomdai és papírárakra, híveink fokozott aldozatkészségét és lapunk minél

szélesebb körben való terjesztését kérjük. Hogy a megjelenésben további akadályok ne álljanak elő, kérjük a Tisztelendő Lelkész Urakat, hogy az eladott lapok árát lehetőleg minél hamarabb juttassák el Rázmány Mór egyleti pénztárhoz, hogy abból a karácsonyi szám költségeit fedezhessük.

Felhívás

az unitárius ifjúsághoz!

A Kolozsvári Unitárius Középiskolás Leányok Munkaközössége az 1947-48. iskolai év első munkasülésén foglalkozott a kövendi ifjúsági találkozó hitvallásával. Ezt a hitvallást a maga teljes egészében magáévá tette s ennek szellemében elhatározta, hogy mozgalmat indít a dévai várban elhelyezendő új Dávid Ferenc emléktábla helyreállítására.

Az első emléktáblát Dávid Ferenc születésének 400 éves évfordulóján állította fel az unitárius közösség. Az 1914-18-as világháború alatt szétrombolták. 1929-ben újra helyreállította az unitárius közösség, sajnos ez is az emberi gyűlölet és rombolás áldozata lett. Ma tehát semmi emlék nem őrzi a dévai várban egyházalapítónk, a vallásszabadság és vallásos türelem mártírjának, Dávid Ferencnek emlékét! Mi, unitárius tanuló ifjúság, az új világ küszöbén, úgy érezzük, hogy erkölcsi kötelesség ennek az emléktáblának helyreállítása. Munkára hívjuk az unitárius földműves, iparos és tanuló ifjúságot, a vasárnapi iskolák, elemi és középiskoláink tanulóit: fogjunk össze, teremtsük meg az emléktábla helyreállításához szükséges lelki és anyagi alapot! Ne legyen olyan unitárius ifju, aki ezt az ügyet magáévá nem teszi és aki a maga kicsi anyagi áldozatával ne kapcsolódniék be ebbe a mozgalomba. Legyen ez az emléktábla egy összefogó kapocs, egy alap, melyen minden unitárius ifju találkozik s egyházalapítónk szellemében vállalja az ő örökségének védelmét és tanításának terjesztését! Adja a jó Isten, hogy felhívásunk ne legyen pusztába kiáltó szó! Adja a jó Isten, hogy az unitárius ifjúság összefogásának eredményeként 1948 november 15-re valósuljon meg az emléktábla helyreállítása, hogy hirdesse Dávid Ferenc emlékét s minket pedig figyelmeztessen minden időben vállalt kötelességeink teljesítésére!

Kolozsvár, 1947. november 15.

Borbély Lenke

elnök.

Botár Judit

titkár.

Dr. Erdő János.

Az

UNITÁRIUS NAPTÁR

a napokban megjelenik

RÖVID EGYHÁZI TUDÓSÍTÁS

A lelkészeknek az országos nyugdíjintézetbe való felvétele folyamatosan van. Az összes személyi lapok és kimutatások elkészültek, Rázimány Mózes a fia Bukarestbe levitte s ott a szükséges további lépéseket megteszi. Reméljük, hogy az ügy még e hó folyamán elintézésre nyer s nyugdíjazás alá kerülő lelkészeink a megállapított összegek befizetése után, a lehető legrövidebb időn belül nyugdíjat is kaphatnak.

Reményünk van aziránt, hogy a komprimált lelkészek három havi kongruát még fognak kapni anélkül, hogy ezen összeg végkielégítés számba menne. Ez ügyben is személyes közbenjárással igyekszünk kedvező megoldást kieszközölni, s talán még e hó folyamán sikerül ez összegeket kiutaltatni.

Igen szomorú egyházi nyugdíjasaink helyzete. A nyugdíjintézet a stabilizáció után nem tudta még a minimális nyugdíjakat sem fizetni. Köri esperes aiaihoz felhívást intéztünk, hogy a kör területén élő nyugdíjasok ellátásáról valamilyen formában gondoskodjanak. Összes egyházi alkalmazott aiait felhívtuk, hogy a nyugdíjintézet fenntartásához szükséges járulékaikat haladéktalanul küldjék be az egyházi pénztárba, mert a stabilizáció után, mivel mindenki csekken, névreszólon kapja a fizetését, egyházi pénztár a nyugdíjjárulékokat nem tudja levonni. Nyugdíjintézet megállapította az új nyugdíjakat s utasította köri előjáróságokat, hogy az októberi nyugdíjakat a kör területén levő nyugdíjasok részére fizessék ki a köri lelkész aiaitól nyugdíjjárulék címen befizetett összegekből. A minisztériumhoz ismételt kéressel fordulunk az egyházi nyugdíjasok támogatása érdekében, kérve részükre is az államsegély folyósítását.

Az egyházi földek házi kezelése ügyében, a miniszter rendelkezésének megfelelően, körlevelet bocsátottunk ki, s e helyről is felhívjuk a lelkészek figyelmét, hogy idejében tegyék meg a szükséges intézkedéseket e nagyon fontos ügyben.

A vallásügyi minisztérium a belügyminisztérium felhívására megkeresést intézett aziránt, hogy a lelkészek az őszi vetési munkálatok elvégzésénél legyenek a hatósági közegek segítségére s a népnek a figyelmét hívják fel ezen fontos munkára. Erre lelkészeink figyelmét ezuton is felhívjuk.

Az összes egyházi iskoláinkat az előirt időben megkezdettük. A teológia akadémiára 31, a kolozsvári gimnáziumba 286, a székelykereszturi gimnáziumba 226, a kolozsvári ipari leányliceumba 118, a székelykereszturi gazdasági iskolába 52 növendék iratkozott be. Nehézségek merültek fel kolozsvári gimnáziumunknál a VII. osztály és székelykereszturi gimnáziumunknál a VIII. osztály fenntartása iránt, tekintettel arra, hogy a törvényben előirt 25-ös létszám nem volt meg ezekben az osztályokban, de a minisztériumhoz és a nemzetnevelésügyi minisztérium magyar államtitkárához intézett kéréseinkre remélhetjük, hogy ez osztályokat is minden nehézség nélkül megtarthatjuk.

Kéréssel fordulunk a vallásügyi minisztériumhoz aziránt, hogy a jövő évi költségvetésbe az összes komprimált lelkészeink fizetését állítsa be. Kérjük a minisztériumot, hogy még a folyó költségvetési év tartama alatt utalja a 3 városi (Kolozsvár, Marosvásárhely és Segesvár) lelkészeink kongruáját, mert ezek a lelkészeink helyi javadalom hiánya miatt a komprimálás következtében igen súlyos helyzetbe jutottak.

Ismételten eljártunk és több kérését intéztünk a földmivelésügyi minisztériumhoz a mezőnagycsányi birtok felerészének kisajátítás alóli mentesítése tárgyában. Ez ügyben még kedvező döntés számunkra nincs.

Felekezeti iskoláink előjáróságai val közöljük a brassói tankerület 10.203/1947. sz. rendeletét, amely szerint az állam részéről csak a minisztérium által kinevezett magyar ellenőrző szervek (főfelügyelők, kerületi felügyelők, tanfelügyelők és segédtanfelügyelők) látogathatják a népiskolát. A tanfelügyelők által megbízott tanítók látogatása filós és érvénytelen. (1358/1947. E.K.T.)

Közöljük továbbá a kolozsvári magyar tankerületi felügyelőség 20441/1947. sz. átiratát, amelyben a népiskolai törvény vonatkozó szakaszaira hivatkozva a szabadságkéresek szabályszerű beadására nézve átiratban közli, hogy a felekezeti tanerők szabadságkérésüket az illetékes egyházi hatóságon keresztül kötelesek felterjeszteni a minisztériumhoz. Felhívjuk tehát tanítóinkat és iskolaszékeket e ren-

delkezés betartására. (1550/1947. E.K.T.)

Felhívjuk felekezeti elemi iskolánk iskolaszékét és vezetőségét, hogy az 1947/48. tanév megkezdési idejéről, a tanerők számáról és a beiratkozott unitárius és más vallású növendékek számáról f. évi december 5-ig minden iskolától küldjenek be pontos jelentést.

H I R E K

Főtisztelendő Püspök Ur Gelérd Imrét, székelykereszturi gimnáziumunk kiváló és lelkes h. tanárát Siménfalvára, **Kelemen Miklós** lelkészjelöltet Bodosra és **Adorján Károly** magyarzsáki lelkészt Pipére rendes lelkészeknek kinevezte. **Gállalvi Péter,** aki a napokban a Bólyai Tudományegyetemen középisk. tanári oklevelet szerzett, a marosvásárhelyi áll. tanítóképző-intézethez h. tanári kinevezést nyert; egyben megbízást kapott a különböző városi iskolákban tanuló unitárius vallású növendékek valláserkölcsi oktatására. Mindnyájuk munkájára Isten áldását kérjük.

A **Dávid Ferenc** Egylet augusztus 10-én tartott népes közgyűlésén egyhangulag az alábbi tisztikart választotta meg: diszelnök **Dr. Kiss Elek** püspök, elnök **Hadházy Sándor** tankerületi főfelügyelő, ügyv. alelnök **Benczédi Pál** és **Dr. Mikó Lőrinczné,** titkár **Izsák Vilmos,** szerkesztő **Dr. Kovács Lajos,** szerkesztőbizottsági tagok **Dr. Bodor András, Létay Lajos** és **Dr. Simén Dániel,** kiadó **Imreh Lajos,** jegyző **Dr. Elek Ernőné,** pénztáros **Rázmány Mór,** ellenőr **Márton Samu,** jogtanácsos **Dr. Kiss György.** Az Egylet a téli időszakra a vidéki tagozatok részére munkaprogramot dolgozott ki, amelyet körlevélben küldünk szét.

Az **Unitárius Lelkészkör** aug. 8—10. napjain magasszintvonalu továbbképző tanfolyamot tartott, amelyen főképpen nevelési kérdéseket tárgyalt. Az új tisztikar a következő: elnök **Ekárt Andor** teol.

m. tanár, csehéfalvi lelkész, alelnök **Dr. Kovács Lajos,** titkár **Dr. Erdő János,** szerkesztő **Dr. Simén Dániel,** pénztáros **Rázmány Mór.** A jelenleg szolgálatot feljesítő lelkészeknek az állami nyugdíjintézetbe való felvétele folyamatban van. A Lelkészkör felkérésére **Rázmány Mór** e héten utazik le Bukarestbe e rendkívül fontos kérdés végleges rendezésére.

Brassói egyházközségünk templomépítő lelkésze, **Kovács Lajos** esperes halálának öt éves évfordulóján; október 19-én kegyeletes emlékünnepelet tartott, melyen néhai lelkész érdemeit **Kövári Jakab** lelkész és ifj. **Szabó Sámuel** kebli tanácsos méltatták.

Kulturházavatás. A szentgericei unitárius egyh. község 1947. okt. 5-én avatta fel a háborus viszonyok miatt leromlott és teljesen ujjáépített „**Jakab Elek kulturházát**“. A község nagy szülöttje nevéhez méltó épületet emeltek, melyben a népkultúra emelkedni és haladni fog. **Egyházi főhatóság** nevében **Főtisztelendő Dr. Kiss Elek** püspök ur is elküldte írásbeli üdvözlését és főpásztori áldását. A magunk részéről is kívánjuk, hogy Szentgerice derék vallásos népe használja békességben és Isten áldása legyen a gyülekezeten. (ü)

Az **Unitárius Irodalmi Társaság** évi közgyűlését 1947. augusztus 9-én tartotta **Kelemen Lajos** elnökle alatt. **Szentmártoni Kálmán** főtitkár felolvasta jelentését az **Unitárius Irodalmi Társaság 1944., 1945., 1946. évi működéséről.** A második világháború súlyos következményei **Unitárius Irodalmi Társaságunk** életét is mélyen érintették s ezért az 1944—46. évekről kevés pozitívumról tudunk beszámolni. Dolgoztunk csendben és ápoltuk a testületi szellemet. A második világháború egyik súlyos következménye a pénz leromlása, nagy anyagi veszteség volt **Irodalmi Társaságunkra,** de nagyobbak voltak szellemi veszteségeink. Az 1944-ik év szeptember havától kezdve **Irodalmi Társaságunk értékes folyóirata, a Ke-**

resztény **Magvető** sem jelenhetett meg, mert a magas nyomdai költségeket leszegényedett unitárius társadalmunk nem tudja megfizetni. A **Kolozsváron 1946. február** havában tartott értekezlet, valamint **Egyházi Képviselő Tanács** és **Társaságunk** mindent elkövettek Erdély legrégebb tudományos folyóiratának újra megindítására, de még nem sikerült és várunk kell. Az irodalomnak minden időben **Maecenásokra** volt szüksége. A **Keresztény Magvetőt,** mely a tiszta unitárius felfogásnak, gondolkozásnak, fejlődésnek iránymutatója volt, az áldozatkészség éllette a múltban s hisszük, hogy az unitárius vallás és egyházszertetet továbbra is védi, ápolja és fenntartja az unitárius hagyományok ápolására.

Kelemen Lajos alelnök felhívta az **Unitárius Irodalmi Társaság** tagjait, hogy állítsák össze életrajzi adataikat, irodalmi munkásságuk jegyzékét egyfelől az **Unitárius Lexikon** céljaira, másfelől azért is, hogy azok a magyar írókról készülő nagy munka céljaira is felhasználhatók legyenek. Kívánatos ugyanis, hogy a **Magyar Írók Élete** című munkában az unitárius írók is minél többen elfoglalhassák az őket méltán megillető helyet. Örömmel említhük meg, hogy **E. K. Tanács** hozzájárult ahhoz, hogy a kollégiumi nagy könyvtár mellett egy kis helyiség az **Unitárius Irodalmi Társaság** használatába menjen át. Itt lehet majd csendben folytatni az **Unitárius Lexikon** összeállítását, mely legközelebbi célkitűzése az **Irodalmi Társaságnak.**

Kegyelettel emlékezett meg a közgyűlés az **Irodalmi Társaság** elhunyt nagyjairól. A választmány egyhangu javaslatára a közgyűlés **Dr. Kiss Elek** püspököt az **Irodalmi Társaság** fiszteletbeli elnökének választotta. A választmány **Dr. László Gyula** egyetemi tanár afiát egyhangulag rendes tagnak, **Tóth István** tanárt pedig a közgyűlés választmányi tagnak választotta.

A „**Küküllődombói Unitárius Dalkör**“ 1947 október 5-én ünnepelte meg 100 éves fennállásának évfordulóját. Ez a tény fényes bizonyíték egy haladó-kulturális unitárius egyházközség vezetőinek és népének gondolkozására, hogy 100 esztendővel ezelőtt már dalkört alakított, amikor még ma is hány magyar község van, melyben nincs dalkör. A **küküllődombói dalkör** megalapítása néhai **Kisgyörgy József** unitárius el. iskolai tanító nevéhez fűződik, de az utána következő tanítók is lelkesedéssel foly-

MEGHÍVÓ. Az **Unitárius Irodalmi Társaság** 1947. december 7-én délelőtt 11 órakor az unitárius kollégium dísztermében

tart, melyre az érdeklődőket ez uton is felolvasó ülést meghívja az Elnökség. Tárgysorozat:
1. Elnöki megnyitó, tartja: **Dr. Kiss Elek** püspök, tb. elnök.
2. Versalkotás és álommunka. Székfoglaló értekezés. Tartja: **Dr. László Gyula** egyetemi tanár, rendes tag.
3. Verdi: **Aida.** Énekli **Szentmártoni Éva,** zongorán kíséri: **Szentmártoni Lenke.**
4. Bezáró. Tartja: **Dr. Kiss Elek** tb. elnök. Belépődij nincs.

Itták a vezetést és irányítást. Az utóbbi évtizedekben Miklós János ig. tanító vezette szép sikerrel a dalkört, mely résztvevett több dalárda-versenyen és többször díjnyertesén tért haza. Egyházi főhatóságunk egyházi téren több alkalommal gyönyörködött a dalkör énekében, legutóbb 1946. szeptember 15-én a székelykereszturi püspökválasztó zsinati gyűlésen, hol a templomban, műsoros estélyen és az új püspök tiszteletére adott szerenádón kiváló készültséggel szerepeltek. Hő kívánságunk, hogy Küküllődombó népének ajkain ne szűnjön meg, ne némuljon el a dal, s zendüljön tovább lelkesedéssel. Isten áldása legyen és maradjon a dalt szerető és ápoló népen. (ü)

ISKOLAI ÜGYEK

Unitárius iskolánk tanszemélyzetében 1947. szeptember 1-től a következő változások történtek:

Áthelyezések: Szabó András nyárádgálfalvi tanító Kisadorjában, Szabóné Damó Margit Szentháromságra, Fodor Mária csikfalvi tanítónő Ádámosra, Eördögh Ilona vadadi tanítónő Csikfalvára, Katona Sára küküllődombói tanítónő Nyomátra, Szász Klára szentháromsági tanítónő Küküllődombóra, Pávai Ferenc küküllődombói tanító Ádámosra énekvezér-tanító, Nagy Jenő ádámosi énekvezér-tanító Torára énekvezérnek és ref. el. iskolához tanítónak, Gyarmathi János szentháromsági énekv.-tanító Nyárádszentlászlóra.

Kinevezések: Simó Aladár Csikfalvára, Fekete Éva Nyárádgálfalvára, Csiki László Buzaházára, Dobos István Iklandra, Szász Zoltán énekvezér-tanítónak Küküllődombóra, Fodor Ferenc tanítónak Küküllődombóra, Ádám Dénes énekvezér-tanítónak Magyarzsákodra, Asztalos Irén h.-tanítónak Szentháromságra, Vasas Sámuel énekvezér-tanítónak Szindre, Forró László énekvezérnek és r. kath. iskolához tanítónak Sinfalvára, Pap Zoltán székelyszentmihályi tanító énekvezérnek.

Benczédi Márton szováti énekvezértanító ezen állásáról lemondott, miután a homoródalmási áll. el. iskolához kapott tanítói kinevezést.

Molnos Lajos volt székelyderzsi áll. énekvezér-tanító kinevezést nyert a bölöni unitárius elemi iskolához énekvezér-tanítónak és állását az okt. havában Bölönben tartott köri közgyűléssel kapcsolatban foglalta el.

Incze Erzsébet árkosi unitárius elemi isk. tanítónő állami szolgál-

latba ment át. Osztintén sajnáljuk e szorgalmas és kiváló tanítónő távozását.

Nyugalomba helyezett unitárius felekezeti tanítóink. Az állami törvény rendelkezései szerint részben a korhatár elérése, részben a betöltött szolgálati idő miatt 1947. szeptember 1-től kezdve nyugalomba kellett, hogy vonuljanak: Szentmártoni Bálint budaházi, Fekete József kisadorjáni, Lőrinczy Miklós nyárádszentlászlói, Boga László árkosi, Úfőné Osváth Róza székelykereszturi, Miklós János küküllődombói és Pap Dániel csehéfalvi felekezeti iskolai tanítóink. Mindenik hív és buzgó munkása volt egyházunknak és a magyar tanügynek. Azok a nemzedékek melyeket felneveltek bizonyára hálával és szeretettel gondolnak rájuk. Egyházi Főhntóságunk is elismerő, hálás köszönetét fejezi ki a hív munkásoknak s óhajtja, hogy békességben, lelki nyugalomban élvezhessék nyugdíjazási éveiket.

Gyász hírek

Dr. Benke János vármegyei fizszi főorvos, egyházi tanácsos, sepsiszentgyörgyi gyülekezetünk buzgó tagja ez év április havában elhunyt. Nagy részvét kísérte szentivánlaborfalvi családi sírhelyére. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Tana Sámuel ny. pénzügyigazgató, th. főgondnok, egyházi tanácsos, 84 éves korában Sepsiszentgyörgyön elhunyt. Mintaképe volt az egyháza dolgai iránt mindig nagy szeretettel érdeklődő unitárius embernek. Hosszu, szép, kiegyensúlyozott, szorgalmas élete után legyen pihenése csendes, emléke áldott.

Vaska Dezső kereskedelmi iskolai igazgató, egyházi tanácsos, nyugdíjintézetünk irányítója és lelkes munkása, hosszas szenvedés után augusztus havában elhunyt. Egyházunk és magyar életünk egyik legkiválóbb egyéniségét veszítette el benne. A megtestesült férfiaság, becsületesség, önzetlen hivatásteljesítés, a népéért és családjáért ragaszkodó szeretet, az Istenében feltétlenül bizó ember példaképe volt. Tisztelőinek és tanítványainak óriási serege kísérte utolsó útjára a házsongárdi temetőbe, ahol Csifó Nagy László méltatta érdemeit és hirdette a legközelebbi hozzátartozók s a gyászoló gyülekezet számára a vigasztalás evangéliumát. Áldás legyen emlékezet!

Pál Dénes siménfalvi lelkész. Az emlékezésnél eszünkbe jut a költő szava: „Kitép, legázol a vihar, kemény fölgyet, nyíló virágot“. Hatalmas testalkatában a kemény fölgyet képzeletük. De jött a vihar, a háború, a megpróbáltatás. Szenevedések, bántalmak érték, amelyek máskor higgadt természete nem tudott békésen elviselni s a sziv felmondta a szolgálatot. Egyházunk egyik munkás, vezető lelképásztorát vesztettük el benne, ki nemcsak egyházközségéért munkálkodott, hanem mint az egyetemes lelkészkar elnöke több éven át irányította a lelkészi kar munkásságát. Szervezeti téren is vezetőszerepet töltött be s hosszabb ideig tagja volt a „Hangya“ szöv. központ igazgatóségának. Temetésén, amelyre a környék népe mély részvéttel vonult fel, a szolgálatot a Főfiszterlendő ur végezte. Emlékét egyházunk kegyelettel őrzi.

Dr. Kriza János, ny. ügyészségi elnök, egyházi tanácsos, besztercei szórványegyházközségünk gondnoka és lelkes irányítója 68 éves korában Besztercén váratlanul elhunyt. Mint Kriza János költő-püspökünk unokája, e nagy unitárius család nemes hagyományainak öntudatos hordozója volt. Kriza Gyula, kolozsvári gimnáziumunk tanára benne édesapját gyászolja. Beszterce város lakossága nyelve és felekezetre való tekintet nélkül egységesen vett részt temetésén, ahol a család nevében Kovács Mózesafia mondott megható bucsúbeszédet. Nyugodjék csendesen, emléke legyen áldott!

Lőfi Odön, ny. lelkész 75 éves korában Bölönben elhunyt. Életrajzáról és életmunkájáról nyugalombavonulása alkalmával megemlékeztünk (Unit. Közl. 1942. aug.) s méltatására következő számunkban még visszatérünk. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Rázmány Mór pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Szerkesztő-bizottság:

Dr. BODOR ANDRÁS

LÉTAY LAJOS

Dr. SIMÉN DÁNIEL

Kiadó: IMREH LAJOS

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám